

Kronika Stowarzyszenia Historyków Sztuki za rok 2023

Daria RUTKOWSKA-SIUDA
 Stowarzyszenie Historyków Sztuki
<https://orcid.org/0000-0002-7505-3663>

Stowarzyszenie Historyków Sztuki działa od 1934 r. i jest jednym z najstarszych stowarzyszeń naukowych w Polsce, opartym na społecznym zaangażowaniu i pracy jego członków. Skupieni są oni w dwunastu oddziałach: Gdańskim, Górnośląskim, Kieleckim, Krakowskim, Lubelskim, Łódzkim, Poznańskim, Rzeszowskim, Szczecińskim, Toruńskim, Warszawskim i Wrocławskim. W ramach stałych struktur SHS działają Komisja Konserwatorska i Komisja Muzealna, które są gronami opiniotwórczymi i doradczymi.

Stowarzyszenie Historyków Sztuki w 2023 r. podjęło wiele inicjatyw wynikających z zadań określonych w statucie, nakierowanych na popularyzację wiedzy o dziedzictwie kulturowym kraju, inicjowaniu prac naukowo-badawczych i integracji środowiska historyków sztuki.

◆
 XLIV Zwyczajne Walne Zebranie Delegatów Oddziałów SHS (21 października 2022) nadało godność członka honorowego SHS prof. dr. hab. Piotrowi Skubiszewskiemu – pierwszemu laureatowi nagrody im. ks. prof. Dettloffa i prof.

Wręczenie dyplomu honorowego członka SHS prof. Andrzejowi Rottermundowi, 16 listopada 2023 r.
 Fot. ze zbiorów SHS

dr. hab. Andrzejowi Rottermundowi – prezesowi SHS w latach 1987–1991. Uroczystości wręczenia honorowych

dyplomów odbyły się 24 stycznia i 16 listopada. Stowarzyszenie przyznało medal „Merentibus” dr Bognie Jakubowskiej, wieloletniej członkini Oddziału Gdańskiego, za jej wyjątkowy wkład w działalność oddziału i zaangażowanie w ochronę zabytków Pomorza. Medal został wręczony 1 sierpnia.

◆
 W dniu 22 lipca Stowarzyszenie Historyków Sztuki aktywnie uczestniczyło w obchodach rocznicy odbudowy Rynku Starego Miasta w Warszawie (Urodziny Starówki). Wydano broszurę informacyjną poświęconą siedzibie SHS. W trakcie wydarzenia można było zwiedzić wnętrza kamienicy Fukierowskiej, którą od 1955 r. opiekuje się Stowarzyszenie. Oprowadzanie przybliżające mieszkańcom Warszawy wiedzę o historii właścicieli i odbudowie kamienicy przez SHS prowadziła Michalina Chudzińska, a Urszula Zielińska-Meissner (Oddz. Warszawski) przygotowała oprowadzanie po warszawskiej Starówce.

◆
 W 2023 r. zainicjowano powstanie Akademii Fukierowskiej Stowarzyszenia Historyków Sztuki. Głównym celem

Wręczenie dyplomu honorowego członka SHS prof. Piotrowi Skubiszewskiemu, 24 stycznia 2023 r. Fot. ze zbiorów SHS

comiesięcznych spotkań odbywających się w siedzibie SHS – kamienicy na Rynku Starego Miasta 27 w Warszawie jest integracja środowiska twórczego, opiniodawczego i edukacyjnego, a także popularyzacja wiedzy z zakresu historii sztuki, kultury i historii Fukierów. Spotkania mają charakter otwarty. W mijającym roku odbyły się wykłady:

- 11 października:** dr Gabriel Kurczewski (Oddz. Warszawski) – *Wina fukierowskie, czyli skondensowana historia wieków*;
- 13 listopada:** dr hab. Katarzyna Chruzdzińska-Uchera, dr Paweł Drabarczyk vel Grabarczyk (Oddz. Warszawski) – *Zakopiańszczyzna czy Zakopianina. Fenomen kultury i natury Podhala*;
- 13 grudnia:** Justyna Guze (Oddz. Warszawski) – *Galeria Sztuki*

Stowarzyszenia Historyków Sztuki działająca w latach 1984–1989.

Biblioteka Stowarzyszenia Historyków Sztuki im. prof. Jana Białostockiego, działająca od 1954 r. w kamienicy Fukierowskiej, 14 kwietnia dołączyła – decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – do ogólnokrajowej sieci bibliotecznej. Jej księgozbiór ukierunkowany jest na tematykę z zakresu dziejów historii sztuki, ze szczególnym uwzględnieniem historii estetyki, teorii artystycznej, filozoficznej, metodologii historii sztuki i kultury¹. W minionym roku rejestr nabytków wyniósł 179 vol. książek i druków ciągłych, z czego z funduszy SHS zakupiono 81 vol. Biblioteka dysponuje zasobem archiwalnym SHS, który udostępniany jest zainteresowanym.

Stowarzyszenie Historyków Sztuki w 2023 r. wydało następujące publikacje:

Dzieje i skarby kościoła św. Jakuba w Toruniu, red. A. Błazejewska, E. Pilecka, A. Saar-Kozłowska, Toruń 2023;

O współpracy konserwatorów i historyków sztuki. Studia z historii sztuki i konserwacji, red. J. Daranowska-Łukaszewska, J. Adamowicz, Warszawa–Kraków 2023;

Tkanina w Polsce, t. 2: Sylwetki badaczy. Tadeusz Mańkowski, red. K. Stanilewicz, Warszawa 2023;

Warszawa dwudziestolecia. Życie artystyczne i nowa tożsamość miasta, red. K. Nowakowska-Sito, Warszawa 2023;

Zabytki toruńskie młodszego pokolenia, t. 15: Toruńskie rocznice koperskińskie: fakty, ideologie, kreacje,

red. K. Kluczwajd, M. Pszczółkowski, Toruń 2023;

Zabytki toruńskie młodszego pokolenia, t. 16: Toruńskie kłopotliwe dziedzictwo. Historie z okresu Trzeciej Rzeczy, red. K. Kluczwajd, M. Pszczółkowski, Toruń 2023².

W dniach 23–24 listopada w Centrum Sztuki Współczesnej w Toruniu odbyła się LXXI Ogólnopolska Sesja Stowarzyszenia Historyków Sztuki *Zniszczyć obraz. Ikonoklazm europejski: akt destrukcji i akt twórczy*³. W obradach wzięło udział 29 referentów reprezentujących różne dyscypliny naukowe oraz ośrodki krajowe i zagraniczne. Zaprezentowano oblicza ikonoklazmu od czasów prehistorycznych, przez starożytność, chrześcijaństwo pierwszego tysiąclecia, czasy nowożytne po współczesne. Zakończenie pierwszego dnia konferencji uświetniło wręczenie nagród przyznanych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Złoty medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” wręczono prof. dr hab. Elżbiecie Pileckiej (Oddz. Toruński), złotą odznakę „Za Opiekę nad Zabytkami” otrzymała dziennikarka Ewa Jarczyk. Wręczono również nagrody w ramach konkursów organizowanych przez SHS. W tegorocznych edycjach konkursu im. ks. prof. Szczęsnego Dettloffa nagrodzono prace dr Dominiki Piluk (Oddz. Warszawski) – *Gdańska architektura po 1989 roku. Tożsamość i polityka w gdańskiej architekturze i urbanistyce długiej transformacji* (praca niepublikowana), dr. Konrada Niemiry (Oddz. Warszawski) – *Honor bez egzageracji. Magnackie zakupy i świat rzeczy paryskich w XVIII wieku* (wyd. Neriton, Warszawa 2023) i dr. Aleksandra Stankiewicz (Oddz. Warszawski) – *Architekt Krzysztof Bonadura Starszy i cech*

1. Więcej informacji o bibliotece i księgozbiorze: <https://www.shs.pl/biblioteka/biblioteka-2/>. Publikacje udostępnione są w katalogu internetowym <https://www.shs.pl/biblioteka/katalog/>; informacje o nowych nabytkach <https://www.shs.pl/biblioteka/nabytki/>.

2. Publikacje są do nabycia w siedzibie Oddz. Warszawskiego SHS (Rynek Starego Miasta 27) lub przez stronę <https://www.shs.pl/sklep/index.php>.

3. Komitet organizacyjny – Zarząd Oddz. Toruńskiego SHS: dr Alicja Saar-Kozłowska, dr hab. Elżbieta Pilecka, dr hab. Piotr Birecki, dr Michał Kurkowski, Małgorzata Wawrzak, Sławomir Szczerbiński. Rada Naukowa: prof. dr hab. Ryszard Kasperowicz, prof. dr hab. Piotr Juszkiewicz, dr Alicja Saar-Kozłowska, dr hab. Piotr Birecki. Partnerem w działaniach był m.in. Wydział Sztuk Pięknych UMK oraz CWS w Toruniu.

muratorów w Poznaniu (wyd. Societas Vistulana, Kraków 2023). W konkursie im. prof. Jerzego Z. Łozińskiego nagrody otrzymali dr hab. Andrzej Pieńkos i dr hab. Michał Wardzyński (Oddz. Warszawski) za koncepcję i redakcję naukową serii „Poza Warszawą” (wyd. Mazowiecki Instytut Kultury, t. I–IV, Warszawa 2018–2021).

Oddziały Stowarzyszenia Historyków Sztuki zorganizowały w tym roku następujące sesje naukowe, seminaria i sympozja:

20–21 kwietnia, Katowice: sesja naukowa dedykowana prof. Ewie Chojeckiej *Oblicza mecenatu artystycznego na obszarze obecnego województwa śląskiego* (organizator: Oddział Górnośląski SHS, przy współpracy Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej w Katowicach);

19–21 października, Poznań: IV Seminarium Metodologiczne Historii Sztuki im. Edwarda Aleksandra Raczyńskiego *Obraz w historii i poza historią* (organizatorzy: Zakład Historii i Teorii Badań nad Sztuką Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Muzeum Narodowe w Poznaniu, Stowarzyszenie Historyków Sztuki, Oddział Poznański SHS, Muzeum Historii Polski w Warszawie);

7–8 listopada, Warszawa: konferencja *Odbudować, zmienić, zachować? Zamki w krajobrazie Polski* (organizatorzy: Narodowy Instytut Konserwacji Zabytków, współorganizatorzy: Stowarzyszenie Historyków Sztuki, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków);

16 listopada, Toruń: sesja naukowa *Profesor Gwido Chmarzyński – in memoriam w 50. rocznicę śmierci* (organizatorzy: Oddział Toruński SHS, Wydział Sztuk Pięknych UMK w Toruniu);

18 listopada, Toruń: XVII konferencja z cyklu *Zabytki Toruńskie Młodsze Pokolenie Toruński świat książki. Miejsca i ludzie, pomniki i dzieła* (organizatorzy: Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu, Oddział Toruński SHS).

Akademia Fukierowska – wykład dr hab. Katarzyny Chrudzimskiej-Uhery i dr. Pawła Drabarczyka vel Grabarczyka, 13 listopada 2023. Fot. ze zbiorów SHS

W ramach działań statutowych poszczególne oddziały SHS organizowały otwarte wykłady i spotkania naukowe, oprowadzania kuratorskie, prelekcje poświęcone dziedzictwu kulturowemu i upowszechnianiu wiedzy o historii sztuki polskiej:

3 stycznia, Oddz. Kielecki: wykład dr. hab. Marka Florka *Trójca k. Zawichostu. Zapomniane wczesnośredniowieczne emporium handlowe przy przeprawie wiślanej*;

27 stycznia, Oddz. Warszawski – Klub Kostiumologii i Tkaniny Artystycznej: wykład Marii Brodzkiej-Bestry *Stroje i tożsamość niektórych sportretowanych przez Bernarda Bellotta osób*;

7 lutego, Oddz. Poznański: oprowadzanie kuratorskie dr. Pawła Napierały po wystawie *Idę w świat i trwam. Obrazy Jacka Malczewskiego z Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki* w Muzeum Narodowym w Poznaniu;

21 lutego, Oddz. Kielecki: wykład dr. Andrzeja Siwka *Między audytem krajobrazowym a parkiem kulturowym – rola służby konserwatorskiej w ochronie* (Świętokrzyska Akademia Dziedzictwa);

23 lutego, Oddz. Łódzki: wykład Ewy Szelągowskiej i Katarzyny

Spanialskiej *Dom Hilarego Majewskiego* połączony z oprowadzaniem;

2 marca, Oddz. Toruński: wykład dr. hab. Piotra Bireckiego *Konfesyjne uwikłania dorobku Hermana Hana* (Czwartek Historyka Sztuki);

6 marca, Oddz. Wrocławski: oprowadzanie kuratorskie dr Urszuli Bończuk-Dawidziuk po wystawie *Impri-matur. Drukarnia akademicka we Wrocławiu 1726–1804* w Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego;

23 marca, Oddz. Łódzki: wykład dr. hab. Eleonory Jedlińskiej *Tadeusz Kantor: Powrót Odysa*;

23 marca, Oddz. Toruński: wykład dr Alicji Saar-Kozłowskiej *Malarski język Jerzego Nowosielskiego* (Czwartek Historyka Sztuki);

23 marca, Oddz. Gdański: relacja Jana Leszczyłowskiego z Europejskich Targów Sztuk Pięknych w Maastricht;

27 marca, Oddz. Łódzki: wykład Kacpra Szewczyka i Tomasza Kroca *Miasta i ogrody – charakterystyka układów urbanistycznych i założenia ogrodowych XIX-wiecznych osad rzemieślniczych regionu łódzkiego* (Zgierskie Seminaria o Drewnie);

4 kwietnia, Oddz. Poznański: wykład dr. Arkadiusza Krawczyka *Kolekcja rzeźby polskiej od XIX wieku do*

Okładka książki *Warszawa dwudziestolecia. Życie artystyczne i nowa tożsamość miasta*, proj. Paweł Podkowiński

1945 roku w zbiorach Muzeum Narodowego w Poznaniu;

- 13 kwietnia, Oddz. Wrocławski:** wykład prof. dr hab. Grażyny Jurkowlaniec *Marcin Luter, Albrecht Hohenzollern i ilustrowane modlitewniki pierwszych dekad Reformacji;*
- 15 kwietnia, Oddz. Krakowski – Sekcja Sztuki na Kółkach:** otwarcie ścieżki kulturowo-przyrodniczej w Hucisku;
- 18 kwietnia, Oddz. Poznański:** wykład dr. Andrzeja Kuszelskiego *Źródła twórczości Pompea Ferrariego;*
- 19 kwietnia, Oddz. Kielecki:** wykład prof. dr. hab. Ryszarda Kasperowicza *John Ruskin i jego ruiny oraz Alois Riegl i jego historyczny pozytywizm* (Świętokrzyska Akademia Dziedzictwa);
- 25 kwietnia, Oddz. Łódzki:** wykład dr. Anny Ozaist-Przybyły *Mieszkając w stylu biedermeier. Wnętrza zgierskie w latach 1820–1850* (Zgierskie Seminarium o Drewnie);
- 27 kwietnia, Oddz. Toruński:** wykład Anny Kroplewskiej-Gajewskiej *Eligiusz Niewiadomski. Zapomniana twórczość* i Grażyny Szczerbińskiej *Konserwacja polichromii Eligiusza Niewiadomskiego w kościele romańskim w Starym Mieście koło Konina* (Czwartek Historyka Sztuki);
- 27 kwietnia, Oddz. Łódzki:** wykład dr. Darii Rutkowskiej-Siudy *Żelwny i stalowy detal w architekturze przemysłowej Łodzi;*
- 16 maja, Oddz. Szczeciński:** wykład dr. Szymona P. Kubiaka *Erich Buchholz. Historia sztuki to jedno wielkie fałszerstwo;*
- 18 maja, Oddz. Wrocławski:** wykład dr. hab. Pawła Migasiewicza *Johann Riedel i wątki francuskie w sztuce Śląska XVII i XVIII wieku;*
- 25 maja, Oddz. Gdański:** wykład prof. Marcina M. Wiszowatego *Związki heraldyki i sztuki;*
- 13 czerwca, Oddz. Szczeciński:** wykład dr. Henryka Kusia *Pojęcie znaczenia a sztuka współczesna;*
- 21 czerwca, Oddz. Warszawski – Klub Historyków Meblarstwa:** wykład Stefana S. Mielezkiewicza *Francuski kredens manierystyczny z kręgu Huguesa Sambina;*
- 22 czerwca, Oddz. Kielecki:** wykład mgr. inż. arch. Włodzimierza Pedrycza *Zagadnienie nierównowagi wilgotnościowej w obiektach zabytkowych* (Świętokrzyska Akademia Dziedzictwa);
- 13 lipca, Oddz. Warszawski:** wykład Ewy K. Świetlickiej *XVIII-wieczna plakieta majolikowa z dekoracją w stylu istoriato z wytwórni w Castelli d'Abruzzo;*
- 8 września, Oddz. Łódzki:** oprowadzanie kuratorskie Małgorzaty Wróblewskiej Markiewicz po wystawie *Nie tylko folklor. Kilimy cepeliowskie z kolekcji Dominika Antoszczyka* w Muzeum Regionalnym w Brzezcinach;
- 17 października, Oddz. Poznański:** wykład Piotra Libickiego *Rozkopane. Dlaczego zmieniamy centrum Poznania i historyczne dzielnice;*
- 20 października, Oddz. Warszawski – Klub Kostiumologii i Tkaniny Artystycznej:** wykład Michała Nałęcz-Nieniewskiego *Piękno w sztuce, przyrodzie i człowieku. Życie i dzieło Wandy Kosseckiej (1887–1955);*
- 26 października, Oddz. Szczeciński:** wykład dr. Aleksandry Hamberg-Federowicz *Beton historyczny w architekturze i krajobrazie kulturowym Pomorza Zachodniego;*
- 26 października, Oddz. Wrocławski:** oprowadzanie kuratorskie Barbary Andruszkiewicz po wystawie

Plakat LXXI Ogólnopolskiej Sesji SHS *Zniszczyć obraz. Ikonoklazm europejski: akt destrukcji i akt twórczy*, proj. dr. Jakub Wawrzak

Barokowi herosi w Muzeum Narodowym we Wrocławiu;

26 października, Oddz. Łódzki: wykład Mieczysława Kuźnickiego i pokaz filmów *Filmowa uroda miasta: 60/600. Łódź w dokumentach filmowych;*

9 listopada, Oddz. Łódzki: wykład Kacpra Szewczyka *O historii ochrony konserwatorskiej miast zabytkowych;*

10 listopada, Oddz. Warszawski – Klub Kostiumologii i Tkaniny Artystycznej: wykład dr. Joanny Wasilewskiej *Niebiańskie klejnoty. Chińska biżuteria z piórami zimorodków;*

20 listopada, Oddz. Warszawski: wykład Aleksandra J. Kasprzaka *Roe-mer z herbami Jana III Sobieskiego i miasta Gdańska z 1676 r.;*

21 listopada, Oddz. Warszawski: wykład dr. Magdaleny Herman *Kolekcja rycin Jana Ponętowskiego w zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie;*

23 listopada, Oddz. Gdański: oprowadzanie kuratorskie Klaudiusza Grabowskiego po wystawie *Fenomen falowca* w Gdańskiej Galerii Miejskiej;

28 listopada, Oddz. Warszawski: wykład dr. Kamili Twardowskiej *O twórczości Wacława*

Krzyżanowskiego i architekturze Krakowa pierwszej połowy XX wieku;

28 listopada, Oddz. Szczeciński: wykład dr. Dariusza Kacprzaka *Szczecińska galeria cieni. Kolekcja Fridy i Wilhelma Doeringów – przyczynek do badań proveniencyjnych;*

29 listopada, Oddz. Kielecki: wykład Mariana Rumina *O artystach kieleckich wspomnienie;*

6 grudnia, Oddz. Kielecki: wykład dr inż. Ewy Warys *Historyczna zieleń komponowana w krajobrazie – problematyka konserwatorska (Świętokrzyska Akademia Dziedzictwa);*

12 grudnia, Oddz. Kielecki: wykład Karola Czajkowskiego *Opisanie zabytków. Techniki wspomagające procesy dokumentacji i badania dziedzictwa (Świętokrzyska Akademia Dziedzictwa);*

13 grudnia, Oddz. Szczeciński: spotkanie wokół książki *Macierz. Szczecińskie muzea i sztuka dla Nowego Pomorza 1910–1945*, prowadzenie dr Szymon P. Kubiak;

15 grudnia, Oddz. Warszawski – Klub Kostiumologii i Tkaniny Artystycznej: wykład Magdaleny Mroczek-Stachowiak i Izabeli Kłos *Krasnoludki są wśród nas. Miniaturowe krawiectwo;*

18 grudnia, Oddz. Kielecki: wykład dr. inż. Seweryna Malawskiego *Cyfrowe technologie w służbie rewitalizacji historycznych założen ogrodowych. Zarys problematyki i Tworzywo roślinne i jego rola w procesie rewaloryzacji ogrodów historycznych na przykładzie polskich ogrodów XVIII wieku (Świętokrzyska Akademia Dziedzictwa).*

◆

Po przerwie wynikającej z pandemii Oddziały SHS powróciły do organizowania objazdów zabytkoznawczych i muzealnych:

4 marca, Oddz. Kielecki: wyjazd do Krakowa; uczestnicy zwiedzili wystawy *Jacob Martens i malarstwo krakowskie około 1600 roku (Zamek Królewski na Wawelu), Nowy początek. Modernizm w II Rzeczypospolitej (Muzeum Narodowe)* oraz ekspozycję stałą Muzeum Dominikanów;

29 kwietnia, Oddz. Krakowski: objazd zabytkoznawczy do Tarnowskich

Laureaci konkursów SHS oraz odznaczeni prof. Elżbieta Pilecka, Ewa Jarczyk, organizatorzy konferencji, 23 listopada 2023 r. Fot. Andrzej Skowroński

Gór; uczestnicy zwiedzili Zabytkową Kopalnię Srebra i miejscowe Muzeum;

13 maja, Oddz. Rzeszowski: wyjazd do Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej;

21 maja, Oddz. Kielecki: wyjazd do Warszawy; uczestnicy zwiedzili Łazienki Królewskie, Cmentarz Powązkowski oraz Galerię Sztuki Średniowiecznej i wystawę *Bez gorsetu. Camille Claudel i polskie rzeźbiarki XIX wieku (Muzeum Narodowe);*

3 czerwca, Oddz. Rzeszowski: wyjazd zabytkoznawczy do Jarosławia;

3 czerwca, Oddz. Poznański: objazd zabytkoznawczy szlakiem kościołów drewnianych (Słopanów, Wełna, Tarnowo Pałuckie);

17–18 czerwca, Oddz. Łódzki: wyjazd zabytkoznawczy do Sandomierza, Wąchocka, Opatowa i Ujazdowa;

24 czerwca, Oddz. Kielecki: wyjazd zabytkoznawczy do Lublina. Uczestnicy zwiedzili Stare Miasto i znajdujące się w jego obrębie świątynie, kaplicę Świętej Trójcy, a także wystawy *Wróblewski i po... Sztuka realizmu bezpośredniego* oraz *Tamara Łempicka. Ponad granicami (Muzeum Narodowe);*

30 września, Oddz. Krakowski: wyjazd zabytkoznawczy do Beskidzkiego Muzeum Rozproszonego Diecezji Bielsko-Żywieckiej (Nidek – Osiek – Polanka Wielka – Grojec – Stara Wieś);

12–14 października, Oddz. Wrocławski: objazd zabytkoznawczy do Czech i Słowacji (Šternberk – Bouzov – Úsov – Šaštín – Stráže – Červený Kameň – Trnava – Nitra – Trenčyn – Svätý Hostýn);

9 grudnia, Oddz. Kielecki: wyjazd do Krakowa na wystawy *Obraz Złotego Wieku i Mistrzowie włoskiego renesansu. Bellini. Tycjan. Bassano (Zamek Królewski na Wawelu) i Matejko. Malarz i historia* oraz *Nowoczesność reglamentowana. Modernizm w PRL (Muzeum Narodowe).*

◆

W 2023 r. ze smutkiem pożegnaliśmy naszych kolegów i koleżanki z SHS, badaczy, muzealników, propagatorów i animatorów kultury: Annę Reczko (Oddz. Kielecki), Barbarę Erber (Oddz. Kielecki), Barbarę Kleszczyńską (Oddz. Krakowski), Bronisławę Podgarbiego (Oddz. Łódzki), prof. dr. hab. Szczęsnego Skibińskiego (Oddz. Poznański), Marię Strojnowską-Szczeniak (Oddz. Poznański), dr Teresę Żurawską (Oddz. Rzeszowski), Marię Katarzynę Glińską (Oddz. Szczeciński), prof. dr. hab. Annę Sieradzką (Oddz. Warszawski), prof. dr. hab. Marię Kałamajską-Saeed (Oddz. Warszawski), Annę Fedorowicz (Oddz. Wrocławski). ■